

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ΜΙΑ ΝΕΑ ΑΡΧΗ; Η ΕΚΛΟΓΗ ΟΜΠΑΜΑ (του Γιάννη Ζήση)

Α. Η ανατροπή του ρατσιστικού στερεότυπου

Η εκλογή ενός μαύρου, του Ομπάμα, στη θέση του προέδρου των ΗΠΑ, από μόνη της σημειολογικά ανοίγει ένα νέο ορίζοντα. Αυτή η εκλογή είναι σημειολογική παρά το γεγονός ότι: είχαμε εξοικειωθεί με δύο μαύρες υψηλότερες ρεπουμπλικανικές πολιτικές παρουσίες στο κυβερνητικό επίπεδο αυτή του Κόλιν Πάουελ και της Κοντολίζα Ράιζ και απ' τις οποίες δεν μπορούμε να έχουμε και τις καλύτερες δυνατές αναμνήσεις. Η εκλογή αυτή έγινε από το σύνολο του Αμερικανικού Λαού, με τη συντριπτική λευκή πλειοψηφία, τις υπάρχουσες προκαταλήψεις και τα στερεότυπα για την ανώτατη θεσμική θέση στην ηγεσία της Υπερδύναμης των ΗΠΑ που είναι επικεφαλής στην κούρσα των πλανητικών εξελίξεων.

Η αλλαγή αυτή δείχνει πόσο οι λαοί μπορούν να ξεφύγουν από τα στερεότυπά τους, διερχόμενοι μέσα από μια κρίση και μια αίσθηση αποτυχίας και κατά πόσο αυτό μπορεί να αποτυπωθεί στις εκλογές τους, λαμβάνοντας υπόψιν τις προηγηθείσες πολιτικές αποτυχίες της επανεκλεγείσας προεδρίας Μπους και της πρόσκαιρης ηγεμονίας του νέοσυντηρητισμού και του νέο-φιλελευθερισμού που οδηγήθηκαν σε κρίση μετά από την κατάρρευση του Αμερικάνικου χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Σε μια πολιτική συσπείρωση των ακραίων τάσεων του συντηρητισμού και της περιβαλλοντικής βαρβαρότητας η υποψηφιότητα της Σάρας Πέϊλιν δεν μπόρεσε να αλλάξει την δυναμική αυτή λόγω της μεγάλης ανατροπής που εισήγαγε η κατάρρευση της *Lehman Brothers* και η αναγνώριση του τραπεζικού κραχ μετά από την πτώχευση της *Lehman Brothers* και την επαπειλούμενη πτώχευση όλων των μεγάλων σχεδόν τραπεζών.

Πρέπει να σημειώσουμε εδώ από την αρχή ότι ο Ομπάμα είχε ταχθεί εναντίον του πολέμου στο Ιράκ και σ' αυτό υπάρχει σαφώς μια σύγκλιση ακόμη και με τον Τζο Μπάιντεν. Πρέπει να σημειώσουμε επίσης ότι ο Ομπάμα είναι ένας άνθρωπος που είχε δουλέψει στο πλαίσιο των προβλημάτων της κοινωνίας, του κοινωνικού αποκλεισμού και της καθημερινότητας των Αμερικάνων, παρά την επιστημονική την επαγγελματική και την πολιτική του καριέρα. Πρέπει να σημειώσουμε επίσης ότι ο Ομπάμα που ήταν *outsider* των Δημοκρατικών επεκράτησε απέναντι στην Χίλαρυ Κλίντον και έτσι απαλλαγίκαμε από τον εφιάλτη ενός προτύπου οικογενειοκρατίας στην δημοκρατία που τόσα δεινά επέφερε μέσα από την οικογένεια Μπους ακόμη και ως πρότυπο. Παράλληλα ήταν είναι γνωστό ότι η Χίλαρυ Κλίντον είναι ένας καθαρά άνθρωπος του κατεστημένου.

Πριν όμως πάμε στα ουσιαστικά ζητήματα που θα έχει να αντιμετωπίσει ο νέος Πρόεδρος σημειολογικά αξίζει να παρατηρήσουμε ότι κλείνει ο μεγάλος κύκλος που ξεκίνησε από έναν από τους μεγαλύτερους, υπό την έννοια του ήθους και των καταλυτικών επιδράσεων στην ιστορία, πολιτικούς ηγέτες όλων των εποχών, τον Αβραάμ Λίνκολ. Έτσι 150 χρόνια μετά την εκλογή του Αβραάμ Λίνκολ (βασικού παράγοντα για την απόδοση δικαιωμάτων στους μαύρους) γερουσιαστή του Ιλινόις και ιδρυτικού στελέχους του ρεπουμπλικανικού κόμματος, από την ίδια πολιτεία εκλέγεται για τη θέση του Προέδρου ένας μαύρος γερουσιαστής από το κόμμα των δημοκρατικών αυτή την φορά.

Ας σημειωθεί ότι οι Νότιες Πολιτείες του «ρατσιστικού Νότου» στήριζαν τους Δημοκρατικούς επειδή ακριβώς είχαν αυτή την απέχθεια στο Ρεπουμπλικανικό κόμμα λόγω του Αβραάμ Λίνκολ. Τότε, ένας Νότιος Πρόεδρος ο Λίντον Τζόνσον διάδοχος του Κέννεντυ μετά το '64 κατήργησε τα υπόλοιπα διακρίσεων μεταξύ λευκών και μαύρων και από τότε το Δημοκρατικό κόμμα έχασε τις Νότιες Πολιτείες.

Ο Ομπάμα εξελέγη αναπτύσσοντας μια διεισδυτικότητα ακόμη και σε αυτές τις Πολιτείες, στον βαθμό που επλήττοντο από την οικονομική κρίση και σπάζοντας ένα ποσοστιαίο ρεκόρ συμμετοχής στις εκλογές. Είναι ο πρώτος που ένταξε τόσο μαζικά την νεολαία στη πολιτική διαδικασία και χρησιμοποίησε ως ένα αμφίδρομο πολιτικό μέσο το διαδίκτυο στην προεκλογική του εκστρατεία.

Φωτό: Wikipedia

B. Οι εσωτερικές και παγκόσμιες προκλήσεις

I. Ας έρθουμε όμως τώρα στα δύο ουσιαστικά πεδία στα οποία ο Ομπάμα καλείται να πάρει θέση.

A. Το πρώτο είναι κατά πόσο θα μπορέσει να προχωρήσει σε ένα εσωτερικό New Deal θεωρώντας πώς το σχέδιο Polson είναι ένα New Deal αποκλειστικά και μόνο για τον τραπεζικό τομέα και όχι για την κοινωνία.

Β. Μέσα αυτό το πλαίσιο του New Deal θα πρέπει να δούμε και κατά πόσο θα συμπράξει σε έναν νέο Μπρέντον Γουντς. Αυτό το βήμα προς τα εμπρός προϋποθέτει βέβαια υπέρβαση της λογικής του καπιταλιστικού ιμπεριαλισμού των ΗΠΑ που είναι εγγενής ως κουλτούρα και κρατική ιδεολογία στο διεθνές πεδίο εκ των πραγμάτων, διότι κανένας κυβερνητικός πολιτικός αυτή την στιγμή δεν ξεπερνάει τα συμφέροντα του κράτους το οποίο αντιπροσωπεύει και δεν έχει ως βάση της σκέψης του την αρχή της μιας ανθρωπότητας. Αυτό ισχύει όχι μόνο για τις ισχυρές αλλά και για τις αδύνατες χώρες. Αυτή η υπέρβαση, η ανάγκη για ένα παγκόσμιο New Deal σίγουρα είναι μεν πολύ βαθιά αλλά δεν έχει και δεν μπορεί να λειτουργήσει σε αυτή την στενή σχέση που έχει η κυβερνητική αντιπροσώπευση των οικονομικών συμφερόντων των ΗΠΑ.

Πόσο επίσης τελικά θα πάμε σε ένα βαθύτερο σε ένα πιο πετυχημένο Μπρέντον Γουντς από τον Μπρέντον Γουντς του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Εδώ βέβαια δεν είναι μόνο θέμα του Ομπάμα αλλά αφορά όλες τις αναπτυσσόμενες και τις ισχυρά αναπτυσσόμενες οικονομίες.

Η πρόκληση λοιπόν είναι διπλή εδώ. Κατά πόσο θα μπορέσει να προχωρήσει σε ένα εσωτερικό New Deal και σε ένα πλανητικό ή παγκόσμιο New Deal για να περατήσουμε πιο πέρα τελικά από το σχέδιο Γκρόντον Μπράουν προς ένα νέο Μπρέντον Γουντς. Η ανθρωπότητα και ο πλανήτης χρειάζεται ένα νέο παγκόσμιο New Deal.

Πόσο σε τελική ανάλυση όμως θα μπορέσει να αποστεί κανείς των εθνικών ή των οικονομικών συμφερόντων του κράτους και των αμερικάνικων επιχειρήσεων και της αμερικάνικης οικονομίας για να τοποθετηθεί έτσι με την μεγαλύτερη ορθότητα;

Αυτό είναι εξαιρετικά δύσκολο και απαιτεί ένα ηθικό σθένος και μια κατάλληλη διαπραγματευτική προσέγγιση τόσο στην εσωτερική πολιτική και οικονομική κατάσταση όσο και στο διεθνές πεδίο, καθώς μάλιστα όπως είπαμε ακόμη και αναπτυσσόμενες χώρες δεν προχωρούν πέρα από την λογική ενός σχεδίου Μπρέντον Γουντς και Γκρόντον Μπράουν, στεκόμενοι στα όρια του σχεδίου Σαρκοζί για τους ελέγχους και τα όρια τελικά των ελέγχων για να μην παράγονται οι φούσκες.

Δεν σκέφτονται με όρους Σεισάχθειας, με όρους υποστήριξης των φτωχών χωρών και με όρους ενός βαθύτερου οικογενειακού κοινοτισμού του οικονομικού συστήματος.

Γ. Παράλληλα πρέπει να σημειώσουμε ότι θα έχει να αντιμετωπίσει πολλές προσδοκίες από πολλά επίπεδα της εσωτερικής οικονομικής πραγματικότητας και ταυτόχρονα πρέπει να 'ναι αποτελεσματικός στην διαχείριση της κρίσης με ορατά αποτελέσματα στο επίπεδο της πολιτικής προσδοκίας.

Πράγματι χρειάζεται ένα νέο «πνεύμα θυσίας» όπως επικαλέστηκε ο Μπαράκ Ομπάμα και αυτό θυμίζει τα ίδια λόγια βέβαια που είχε πει και ο Ρούσβελτ ή ο Τούρτσιλ αργότερα στον Β Παγκόσμιο Πόλεμο.

Δ. Δεν είναι σίγουρο ότι το κατεστημένο της Αμερικής δεν θα βρει έναν τρόπο να διαμορφώσει όρους και κρίσεις που το εξυπηρετούν. Εξάλλου αυτό περίπου αποκάλυψε έγκαιρα για να το αχρηστεύσει ως επιδίωξη ο σχετικός έντιμος αντιπρόεδρος Τζο Μπάιντεν σαν ένα ζήτημα δοκιμασίας των πολιτικών ορίων του Μπαράκ Ομπάμα μέσα από μια προκαλούμενη διεθνή κρίση.

ΙΙ. Το δεύτερο θέμα είναι η συμπεριφορά του Μπαράκ Ομπάμα στο πλαίσιο αφενός μεν διεθνών πρωτοβουλιών ανθρωπιστικού χαρακτήρα αφετέρου των πρωτοβουλιών διαμόρφωσης νέων ισορροπιών και επίλυσης χρονιζόντων προβλημάτων.

Α. Το πιο ακανθώδες θα λέγε κανείς πρόβλημα, μακροχρόνιο, είναι το πρόβλημα της Μέσης Ανατολής, καθώς ξέρονται την εξάρτηση στο επικοινωνιακό και στο θεσμικό πλαίσιο της Αμερικάνικης πολιτικής από το lobby. Ξέρονται επίσης ότι και το Ισραήλ έχει καθηλωθεί στην εσωτερική του πολιτική σκηνή, κυρίως με το πρόβλημα των οικισμών που έχουν συνδεθεί με τα προβλήματα που αφορούν την θεσμική εξέλιξη των κατεχομένων και τις διαπραγματεύσεις σχετικά με τον Γκολάν και τον Ιορδάνη με τους Σύριους.

Από και πέρα αρχίζει η αντιδικία γύρω από το θέμα του πυρηνικού οπλοστασίου, μεταξύ του Ισραήλ και του Ιράν και δω αξίζει να σημειώσουμε ότι η θέση του Μπαράκ Ομπάμα ήταν διαλλακτική, όχι ως προς την απόκτηση πυρηνικού οπλοστασίου, αλλά ως προς τον διάλογο.

Β. Την ίδια ώρα η Ευρωπαϊκή Ένωση κάνει αρκετά ανοίγματα προς την Κούβα, την Ρωσία και την Βενεζουέλα, δηλαδή στα «κόκκινα πανιά» των ΗΠΑ και ήδη έχει διαμορφώσει τα όρια της ατζέντας της λίγες μέρες πριν από τις Αμερικάνικες εκλογές.

Εδώ λοιπόν πρέπει να σημειώσουμε ότι υπάρχει μια δυναμική αναμέτρηση πλέον σε μια σειρά εύφλεκτα ζητήματα όπως η άντληση των πετρελαίων, τα συμφέροντα στον Αρκτικό Κύκλο και η αντιπυρραυλική ασπίδα.

Η Αμερική έχει βέβαια στόχο να ανακτήσει ένα μέρος του απολεσθέντος ηθικού και θεσμικού της κύρους στον διεθνή τομέα, που προσβλήθηκε από τον κακόφημο πόλεμο στο Ιράκ, από τις παράπλευρες απώλειες στο Αφγανιστάν και στο Πακιστάν, από την λειτουργία των φυλακών Αμπου Γκράι και Γκουαντάναμο, από τις εσφαλμένες γεωπολιτικές στρατηγικές όπως στην περίπτωση της Γεωργίας και την αντιπυρραυλική ασπίδα, επίσης από την αδυναμία πρόωξης του θέματος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ που αποδείχθηκαν προσχηματικά γεωπολιτικά σε σχέση βέβαια με παραδοσιακά στερεότυπα. Το ανάλογο έχει συμβεί νωρίτερα με την Κούβα και μεταγενέστερα με την Βενεζουέλα και με τον Έβο Μοράλες στην Βολιβία που τελικά οδήγησε σε συσπείρωση της Λατινικής Αμερικής σε οικονομικές και πολιτικές θέσεις απέναντι στην Αμερικάνικη ηγεμονία. Η ανάκτηση κύρους θα επιχειρηθεί και στις αναδυόμενες Κίνα και Ινδία. Σίγουρα επίσης η Αφρική θα ελπίζει πολύ περισσότερα από τον Μπαράκ Ομπάμα όπως και ο υπόλοιπος κόσμος.

Υπό μια έννοια ηθική, η εκλογή Ομπάμα αποτελεί ένα μήνυμα συμβολικής ρεβάνς της Αφρικανικής Ηπείρου. Τα δύο πιο ακανθώδη θέματα απέναντι στα οποία η Αμερική καλείται να αναδιευθετήσει τον ρόλο της είναι το Μεσανατολικό και τα ζητήματα που αφορούν την ενέργεια και την οικονομική κρίση που έχουνε βέβαια και γεωπολιτικές διαστάσεις και που αρχίζουν από τον Αρκτικό Κύκλο και οδηγούν ως τον Καύκασο και τα προβλήματα των κλιματικών αλλαγών και τις νέες τεχνολογίες για τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας σε καιρούς βέβαια οικονομικής κρίσης.

Γ. Μέσα λοιπόν από όλη αυτή την δίνη και από το «καμένο έδαφος» που παρέδωσε ο πλέον ίσως κακόφημος Πρόεδρος των ΗΠΑ Τζωρτζ Μπους ο Νέωτερος, το πρόβλημα του Μπαράκ Ομπάμα είναι αν θα έχει την όρεξη και την δύναμη και αν θα μπορέσει να τις στρατεύσει σε βαθιά ανθρωπιστικά ζητήματα και σε ζητήματα που αφορούν το διάλογο των πολιτισμών, μετά από τις θεωρίες για την σύγκρουσή τους και από τις γεωπολιτικές στρατηγικές. Πόσο δηλαδή ο Μπαράκ Ομπάμα θα μπορέσει να πάρει μια θέση για τον διάλογο των θρησκειών, για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα κυρίως των γυναικών που πλήττονται στον Τρίτο Κόσμο και στις Μουσουλμανικές κυρίως χώρες, τα ζητήματα της φτώχειας, τα ζητήματα που αφορούν την πρόοδο της δημοκρατίας αλλά και το ηθικό παράδειγμά της, χωρίς αυτά να γίνονται άλλοθι ιμπεριαλιστικής γεωπολιτικής κλπ.

Είναι φανερό ότι η ανθρωπότητα χρειάζεται οικογενειακές πρωτοβουλίες, δεν χρειάζεται απλώς έναν νέο Μπρέντον Γουντς. Χρειάζεται πολύ περισσότερο από το Μπρέντον Γουντς ένα παγκόσμιο New Deal, χρειάζεται όμως περισσότερο και από το παγκόσμιο New Deal νέες παγκόσμιες διασκέψεις γύρω από τους διεθνείς οργανισμούς για τα θέματα της ανάπτυξης σωστών ανθρωπίνων σχέσεων μέσα στην ανθρωπότητα, σωστών διεθνών σχέσεων για την διαμόρφωση μιας νέας οικογενειακής πραγματικότητας σε σχέση με την ενότητα της ανθρωπότητας και την προεδρευτική πορεία των θεμάτων της ελευθερίας, της δικαιοσύνης, της αλληλεγγύης, της ειρήνης και του περιβάλλοντος.

Οι ΗΠΑ θα πρέπει να πάρουν πρωτοβουλίες οικογενειακού μετασχηματισμού για το ξεπέρασμα αυτής της χωριστικότητας και της περιχαράκωσης χωρίς όμως να τον χρησιμοποιήσουν προσηματικά όπως εξελίχθηκε στην περίοδο Κλίντον και Μπους για λόγους επιρροής πολιτικής και οικονομικής.

Μπορούν να το κάνουν; Είναι φανερό ότι η ανθρωπότητα το χρειάζεται. Ο 21^{ος} αιώνας είναι ένας αιώνας με τερράστιες διακυβεύσεις και εκθέσεις σε προβλήματα και ρίσκα, όπου πρέπει να λειτουργήσουν αρχές, αξίες και σχέσεις σε μια επείγουσα εποικοδομητική κατεύθυνση.

Θα λέγε κανείς ότι στα χέρια του Μπαράκ Ομπάμα αλλά και άλλων ηγετών έρχεται η ευκαιρία για να διαμορφώσουν τον οδικό χάρτη της ανθρωπότητας και του πλανήτη για τον 21^ο αιώνα. Να τον επεξεργαστούν διαμορφώνοντας μια εξελικτική απελευθερωτική και ενοποιητική συναίνεση για έναν κόσμο δίκαιο και αλληλέγγυο. Αυτή η ευθύνη βέβαια βρίσκεται και στις μικρές κυβερνήσεις και στους ίδιους τους πολίτες όχι μόνο επειδή εκλέγουν τις κυβερνήσεις αλλά και για να διεκδικήσουν την δική τους συμμετοχή και να αναλάβουν τον αγώνα της διαρκούς ευθύνης και της υπηρέσιας των εξελίξεων.

Γ. Κριτική αναμονή και διεκδικητική συνέχεια.

Επειδή οι πολίτες διαμορφώνουν ένα πολιτισμικό πρότυπο και πραγματικότητα στην οποία οι πολιτικοί προσαρμόζονται επειδή επιθυμούν να εκλεγούν, είναι δική μας ευθύνη όπως και να 'χει η διαμόρφωση ενός κόσμου δίκαιου και αλληλέγγυου.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό, ευθύνη μας είναι να διαμορφώσουμε εμείς το πολιτικό και ιστορικό υποκείμενο του 21^{ου} αιώνα, να είμαστε εμείς οι ίδιοι συστατικά του και να απελευθερωθούμε από την πλασματικότητα όχι μόνο της οικονομίας αλλά και από την πλασματικότητα της επικοινωνίας με την κοινωνία του θεάματος με το να διαμορφώσουμε μια νέα δυναμική συνάθροιση μας και συνάρθρωση μας πολιτικής σε τοπικό και οικογενειακό επίπεδο.

Αν δούμε το θέμα έτσι δεν θα εκτονωθούμε απλώς με την απαλλαγή από την κακόφημο οκταετία και την απειλητική Σάρα Πέιλιν. Δεν θα καλυφθούμε με την εκλογή του Ομπάμα, μια εκλογή που πλέον μας καθιστά θεατές, αλλά θα ενεργοποιήσουμε τις αξιώσεις πέρα από τους διαχωριστικούς συμβιβασμούς και την συμβολική ανατροπή του ρατσιστικού στερεότυπου.

11 Νοεμβρίου 2008,

Γιάννης Ζήσης, Δημοσιογράφος – Συγγραφέας
Μέλος της γραμματείας της ΜΚΟ ΣΟΛΩΝ